

Ki-statistieken: één op de zes melkkoeien in Nederland kr

Stellando en Fantasy vol

Nederland lijkt hard op weg naar een totaal van 1,6 miljoen eerste inseminaties. Dat aantal is sinds de millenniumwisseling niet meer gehaald. Vooral de Belgisch witblauwen hebben bijgedragen aan die groei op de inseminatiemarkt.

tekst Inge van Drie

De rek is er nog niet uit. Alweer voor het negende jaar op rij groeide de Nederlandse inseminatiemarkt. En fors ook, zo blijkt uit de voorlopige statistieken van CRV. In de periode van 1 september 2015 tot en met 31 augustus 2016 legde de veeverbeteringsorganisatie 1.593.089 eerste inseminaties vast. Het voorlopige aantal eerste inseminaties ligt daarmee nu al hoger dan vorig jaar, toen het om 1,57 miljoen eerste inseminaties ging. Het definitieve aantal zal zelfs nog hoger uitvallen, omdat CRV nog niet alle inseminaties heeft verwerkt van veehouders die zelf insemineren.

De kans lijkt daarmee groot dat de Nederlandse inseminatiemarkt dit jaar de 1,6 miljoen eerste inseminaties aantikt. Voor het laatst lukte dat in het boekjaar 1998-1999, toen CRV in totaal 1.609.251 eerste inseminaties optekende. In de jaren daarna slonk de inseminatiemarkt gestaag tot die in het boekjaar 2006-2007 een dieptepunt bereikte van 1,34 miljoen eerste inseminaties. Sindsdien is het aantal eerste inseminaties alweer met bijna 19 procent gestegen.

Meer veehouders insemineren zelf

Steeds meer van de inseminaties komen ook voor rekening van veehouders die zelf hun koeien insemineren. Van het voorlopige aantal eerste inseminaties is 44,6 procent verricht door veehouders die zelf insemineren, ofwel een stijging van 0,4 procentpunt.

De omvang van de inseminatiemarkt in Vlaanderen verandert nauwelijks. Het voorlopige aantal eerste inseminaties ligt volgens de statistieken van CRV op 205.357 stuks. Dat zijn er een kleine duizend minder dan vorig jaar rond deze tijd.

De aanwas van eerste inseminaties in Nederland komt vrijwel volledig op het conto van het Belgisch witblauwras. Het ras profiteert van het feit dat melkveeouders vanwege de op handen zijnde fosfaatwetgeving relatief weinig jongvee aanhouden, waardoor er ruimte is om meer melkkoeien aan te

ijgt bij de eerste inseminatie een witblauwstier als partner

gen Atlantic en Kodak op

houden. CRV registreerde afgelopen boekjaar ruim 268.000 eerste inseminaties met Belgisch witblauwen. Dat zijn er bijna 100.000 meer dan vorig jaar. Het marktaandeel van de witblauwen (tabel 1) nam daarmee toe van 10,8 naar 16,8 procent. Dat betekent dat ongeveer een op de zes melkkoeien bij de eerste inseminatie een Belgisch-witblauwstier als partner krijgt. Kijkend naar het totaal aantal inseminaties is de invloed van het Belgische vleesveeras nog groter. De witblauwen zijn verantwoordelijk voor ruim 21 procent van alle inseminaties.

Dat de melkveehouders afgelopen jaar vaak voor Belgisch-witblauwstieren kozen, laat ook het klasment met meestgebruikte vleesveestieren duidelijk zien (tabel 3). Telde Nederland in het boekjaar 2014-2015 drie witblauwstieren met meer dan 10.000 eerste inseminaties, dit jaar zijn dat er zes. De twee meestgebruikte witblauwstieren Rugulus de la Coue en Octavin de la Coue doen met achtereenvolgens bijna 19.000 en bijna 18.000 eerste inseminaties nauwelijks voor elkaar onder. Zoals de naam al doet vermoeden, zijn de twee stieren afkomstig van hetzelfde Waalse fokbedrijf, maar ze stammen wel uit verschillende families.

In Vlaanderen is Kubitus de Bray voor het vierde jaar op rij de populairste witblauwvererver. Anders dan in Nederland, waar de meestgebruikte witblauwen vooral melkkoeien als partner krijgen, zetten Vlaamse veehouders koploper Kubitus voornamelijk in voor de zuivere fokkerij. In totaal nemen de witblauwstieren in Vlaanderen iets meer dan een op de vier eerste inseminaties voor hun rekening (tabel 2). Vergeleken met vorig jaar is dat een lichte toename, maar de verschuivingen in rasaandeel in de Vlaamse ki-markt zijn kleiner dan in Nederland.

Roodbont nipt voor witblauw

In Nederland snoepen de witblauwen marktaandeel af van vrijwel alle andere rassen. Slechts de jersey's – die aan populariteit winnen sinds het melkquotum en daarmee de vetreferentie is afgeschaft – en de blaarkoppen noteren meer eerste inseminaties dan vorig jaar. Die vooruitgang is bij beide rassen wel te beperkt om het effect te zien in het percentage per ras (tabel 1).

Voor het marktaandeel van de holsteins loopt averij op. Dat is zichtbaar bij zowel zwartbont als roodbont, al nemen ze gezamenlijk nog altijd verreweg het grootste aandeel van de eerste inseminaties voor hun rekening. Het marktaandeel van de zwartbonte holsteins komt voorlopig uit op 57,4 procent, een daling van bijna drie procentpunt. Voor de roodbonten tekent CRV een voorlopig marktaandeel op van 17,3 procent. Ter vergelijking: vorig jaar

ras	stiergebruik in Nederland (%)		
	2013-'14	2014-'15*	2015-'16*
zwartbont hf	60,4	60,1	57,4
roodbont hf	21,0	19,5	17,3
Belgisch witblauw	8,1	10,7	16,8
fleckvieh	3,4	3,1	2,8
mrij	1,6	1,7	1,4
montbéliarde	1,4	1,2	1,1
brown swiss	1,2	1,0	0,8
Zweeds roodbont	0,8	0,5	0,5
Noors roodbont	0,7	0,6	0,5
jersey	0,3	0,4	0,4
Deens roodbont	0,3	0,4	0,3
blaarkop	0,2	0,2	0,2
verbeterd roodbont	0,1	0,1	0,1
zwartbont fh	0,1	0,1	0,1
blonde d'Aquitaine	0,1	0,1	0,1
lakenvelder	0,1	0,1	0,1
ayrshire	0,1	0,0	0,0

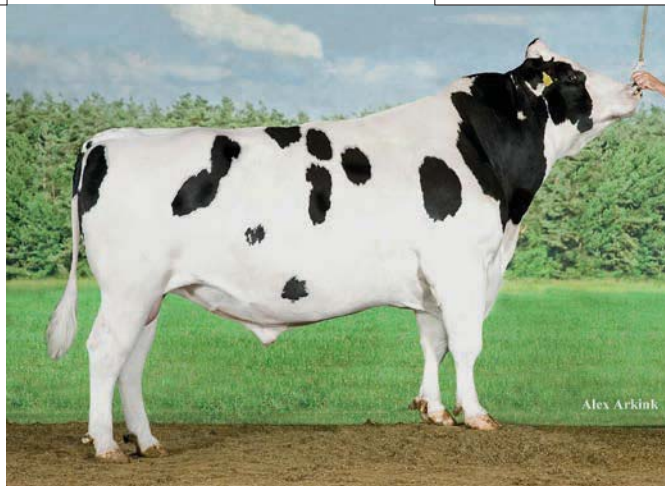
Tabel 1 – Stiergebruik per ras in Nederland op basis van eerste inseminaties, uitgedrukt in percentages (*= voorlopige cijfers) (bron: CRV)

ras	stiergebruik in Vlaanderen (%)		
	2013-'14	2014-'15*	2015-'16*
zwartbont hf	56,7	56,9	56,5
Belgisch witblauw	22,8	23,3	25,1
roodbont hf	16,0	15,7	14,4
fleckvieh	0,9	0,9	1,0
Belgisch witrood	0,8	0,8	0,7
bwb dubbeldoel	0,7	0,7	0,6
brown swiss	0,6	0,5	0,5
montbéliarde	0,3	0,1	0,1
Zweeds roodbont	0,2	0,1	0,1
Belgisch rood vlees	0,2	0,2	0,2
blonde d'Aquitaine	0,1	0,2	0,1
Belgisch rood dubbeldoel	0,1	0,1	0,1
Belgisch roodbont	0,1	0,2	0,1
jersey	0,1	0,1	0,2
Deens roodbont	0,0	0,1	0,0
verbeterd roodbont	0,1	0,1	0,1

Tabel 2 – Stiergebruik per ras in Vlaanderen op basis van eerste inseminaties, uitgedrukt in percentages (*= voorlopige cijfers) (bron: CRV)

lag dat nog op 19,5 procent en in 2010 zelfs nog op 24,8 procent. Met voorlopig ruim 276.000 eerste inseminaties duiken de roodbonte holsteins voor het eerst in bijna tien jaar tijd onder de 300.000 eerste inseminaties. Daarmee weten ze de witblauwen maar nipt achter zich te houden.

Ook de kruisingsrassen zien hun marktaandeel

Koploper Stellando prijkt voor vierde jaar op rij in de top tien

Fantasy neemt koppositie over van Kodak

Tabel 3 – Eerste inseminaties per stier in Nederland van 1 september 2015 tot en met 31 augustus 2016 (*= genomstier) (bron: CRV) (Koole & Liebrechts heeft geen toestemming gegeven om de cijfers van zijn stieren te publiceren)

naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.
zwartbont Nederland		Ganseys Leonidas rf	5.357	Red Cliff	5.551	De-Su 11236 Balisto*	9.756
Batenburg G. Stellando rf	53.194	Daniillo	3.896	Etaregge Brooklyn cd	5.138	Alta Ceasar	7.515
Delta Atlantic	49.497	Big Malki	3.798	De Vrendt Aram	4.394	No-Fla Alta Everglade	7.228
Delta Bookem Danno*	32.485	Vendairy Wonder cv	3.759	Bronkhorster Riant cd*	3.943	Regancrest Alta Iota	6.085
AH Vitesse*	24.869	Delta Galore*	3.470	J&G Malando	3.011	Gen-I-Beq Brawler	6.002
Vero Startrek*	21.681	Zaemslach Juno	3.130	Bruchter Passe	2.774	New Farm Britt Prince	5.141
Delta Titanium	20.804	Veneriete Ibiza*	3.089	Delta Debater*	2.600	Roylane Boxer Punch 4311	4.595
Bouw Rocky*	19.441	Quatro Patrick*	3.077	Schreur Africa	2.565	De-Su 521 Bookem	4.550
Buisweerd Mobile*	17.774	Diepenhoek Rozello	2.887			R-E-W Seaver	4.082
Peelsehoeve Bernini*	16.386	Delta Reporter*	2.843	mrij		Mavid	3.800
Midwolder Goldmar	15.399	Delta Cupido*	2.792	Nowen	1.749	Lars-Acres Shot Trigger	3.744
Delta Vitality by	13.192	Delta Regard*	2.728	Rex 159	1.402	Aquila Jeeves Bagolino	3.248
Bouw Final*	11.543	Ralma O-Man Cf Cricket by	2.712	Marcello	1.315	Ballycairn Oman Pello	3.125
Delta G-Force	11.013	Poppe Ferdi*	2.643	Koen	1.313	Seagull-Bay Silver*	3.122
Het Meer Bravo*	10.339	Delta Brilliant cd	2.569	Constant	1.231	Boss*	3.116
Big Winner	10.024	Montreux 50	2.525			Leko	3.060
Delta Enigma	9.768			vleesvee		Va-Early-Dawn Sudan	3.014
Slotboom's Pilot	9.481	roodbont Nederland		Rugulus de la Coue (bwb)	18.764	Monument Impression	2.952
Bouw Snowfever cd	8.208	De Vlottenburg Fantasy	23.475	Octavin de la Coue (bwb)	17.765	Cordes-Maid Stonewall	2.881
Delta Lambert	7.696	Delegate van de Peul*	16.685	Elk 23 van de Plashoeve (bwb)	14.886	Zial Planet Viken	2.697
Skalsumer Blitz	7.210	Topspeed Kodak	16.386	Mercure de Petit Rosière (bwb)	10.728		
Apina Stig*	7.205	JU Stefan	11.379	Effigif de Bierwa (bwb)	10.417	roodbont import	
Big Spell	6.807	Cherokee van de Peul	8.615	Mage des 1000 Fontaines (bwb)	10.085	Jerudo	5.644
Aurora Jeroen	6.415	Delta Colorado*	8.157	Vekis Poetin (bwb)	9.807	Braut (Noors roodbont)	4.213
De Volmer Brasil rf*	6.411	Talentino	7.924	Urbanus 2 (bwb)	9.128	Rumgo (fleckvieh)	3.728
Delta Persuader	6.378	Delta Fidelity	7.199	Dorus van de Plashoeve (bwb)	8.719	Waldbrand (fleckvieh)	2.781
Oldi Tempest*	6.058	De Vrendt Reality	6.547			Web (fleckvieh)	2.617
Waldclass Freeplay*	5.483	Delta Paloma by*	6.492	zwartbont import		Vigor (brown swiss)	2.376
Delta Bombay	5.393	Peeldijker Outlaw	5.962	Cogent Twist	10.261	Wille (fleckvieh)	2.124

Tabel 4 – Eerste inseminaties per stier in Vlaanderen van 1 september 2015 tot en met 31 augustus 2016 (*= genomstier) (bron: CRV)

naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.
zwartbont Vlaanderen		Bouw Snowfever cd	1.545	De Vlottenburg Fantasy	2.006	Goveur van het Vinken Hof (bwb)	1.698
Delta Bookem Danno*	4.599	Delta G-Force	1.366	Poppe Timeless*	1.245	Lucas Boszicht (bwb)	1.358
Vero Startrek*	3.673	Buisweerd Mobile*	1.350	Oldi Tempest*	1.075	Brasero du Moligna (bwb)	1.294
Bouw Rocky*	3.547	Big Malki	1.296	Topspeed Kodak	953		
Delta Atlantic	3.499	Midwolder Goldmar	1.265			zwartbont import	
Batenburg G Stellando rf	3.439	Het Meer Bravo	1.038	vleesvee		Lone-Oak Acres Alta Rabo*	1.601
Bouw Final*	3.200			Kubitus de Bray (bwb)	3.440	Wesselcrest Alta Antaup*	997
Peelsehoeve Bernini*	2.452	roodbont Vlaanderen		Langoureux de Fooz (bwb)	1.905	Regancrest Alta Iota	973
AH Vitesse*	2.382	Delta Colorado*	2.392	Attribut du Fond de Bois (bwb)	1.834	Cogent Twist	969
Delta Titanium	2.106	Delegate van de Peul*	2.189	Resistant d'au Chêne (bwb)	1.735	De-Su 11236 Balisto*	907

Jerudo meestgebruikte importstier bij roodbont

Twist twee jaar op rij op één bij importstieren zwartbont

slinken. Met een marktaandeel van 2,8 procent is het fleckviehras nog steeds het meest populaire buitenlandse ras om holsteins mee te kruisen, gevolgd door montbéliarde (1,1 procent) en brown swiss (0,8). De drie Scandinavische roodbontassen – in de tabel apart genoemd als Deens, Noors en Zweeds roodbont – komen gezamenlijk uit op 1,3 procent. Ter vergelijking: drie jaar geleden, toen de hausse op de kruisingsmarkt op haar hoogtepunt was, kwamen de rassen uit op marktaandelen van 3,6 procent (fleckvieh), 1,9 procent (Scandinavisch roodbont), 1,7 procent (montbéliarde) en 1,4 procent (brown swiss).

Ook het mrij-ras verliest terrein. Afgelopen jaar noteerde CRV een marktaandeel van 1,4 procent, ofwel bijna 22.000 eerste inseminaties. Dat zijn er ruim 4500 minder dan een jaar geleden.

Familiefeestje Atlantic

Zowel het Nederlandse zwartbont- als het roodbontklassement heeft een nieuwe lijststaanvoerder. Bij zwartbont lost Batenburg G. Stellando rf na twee jaar Delta Atlantic af als de nummer één. De Fidelityzoon uit Batenburg Ginster 2545 (v. OMan) noteert ruim 53.000 eerste inseminaties. Ook als genomstier was Stellando al populair. Want al is de stier nog maar net zes jaar oud, toch prijkt hij al voor het vierde jaar op rij in de top tien. Dat zorgt ervoor dat Stellando al een levensstotaal heeft van meer dan 125.000 eerste inseminaties. Daarmee heeft hij overigens nog wel een royale achterstand op Atlantic zelf. Van hem noteerde CRV al meer dan 230.000 eerste inseminaties.

Na twee jaar de lijst van meestgebruikte stieren te hebben aangevoerd, moet Atlantic dit jaar genoeg nemen met de tweede plek. Al is zijn achterstand op Stellando niet bijster groot. Met bijna 49.500 eerste inseminaties is het gat tus-

sen de twee zo'n 3700 inseminaties. Atlantic krijgt in de top tien gezelschap van zijn volle broer Delta Titanium – net als Atlantic is hij een Ramoszoon uit Etazon Renate – die met bijna 21.000 eerste inseminaties op de zesde plek belandt. En om het familiefeestje compleet te maken: de negende plek is voor Atlanticzoon Peelsehoeve Bernini met ruim 16.000 eerste inseminaties.

Bernini is niet de enige debuterende genomstier in de top tien zwartbont. Ook de jonge stieren Vero Startrek en Bouw Rocky duiken voor het eerst op in de top tien. Delta Bookem Danno, AH Vitesse en Buisweerd Mobile – ook voor hen geldt dat hun fokwaarden nog louter op DNA-informatie gestoeld zijn – handhaven hun toptienklassering, net als de dochtergeteste Midwolder Goldmar.

Kodak ontthoond

Bij roodbont raakt Topspeed Kodak zijn leidende positie kwijt. Drie jaar achter elkaar was de Kevinzoon de meestgebruikte roodbontstier. In het boekjaar 2012-2013 was hij zelfs de meestgebruikte stier in heel Nederland. Dit jaar eindigt Kodak op de derde plaats met ruim 16.000 eerste inseminaties. Hij wordt als lijststaanvoerder opgevolgd door De Vlotenburg Fantasy. De Fictionzoon, die als genomstier nauwelijks is ingezet, kreeg ruim 23.000 eerste inseminaties achter zijn naam.

Fantasy heeft een royale voorsprong op de nummer twee, Delegate van de Peul (v. Deputy). Niet eerder stond een genomstier zo hoog in de lijst met meestgebruikte roodbontstieren. Overigens is het aandeel genomstieren in de top tien bij roodbont minder groot dan bij zwartbont. Naast Delegate weten alleen Delta Colorado (v. Arroyo) en Delta Paloma (v. Direct) een plek bij de eerste tien te overen.

Zowel bij rood- als bij zwartbont is het

vaderbeeld in het overzicht van meestgebruikte stieren opvallend groot. Bij zwartbont levert alleen Ramos twee zonen in de top tien, terwijl Fiction bij roodbont de enige stier is met twee nazaten in de top tien.

In Vlaanderen lijkt de invloed van genomstieren groter dan in Nederland. Zo bestaat de hele top drie zwartbont uit genomstieren, met achtereenvolgens Danno, Startrek en Rocky. Bij roodbont beschikken vier van de vijf meestgebruikte stieren nog niet over een fokwaarde op basis van dochterinformatie.

Twist handhaaft koppositie

In het Nederlandse mrij-klassement gaat Nowen aan de leiding. De Owenzoon – nog in afwachting van dochterfokwaarden – lost daarmee Marcelllo af, die twee jaar op rij de populairste mrij-stier was. Cogent Twist handhaaft zijn leidende positie in de importlijst. De Britse Shuttlezoon steekt met ruim 10.000 eerste inseminaties de Amerikaanse genomstier De-Su 11236 Balisto de loef af. Balisto dook ook vorig jaar al op in de top tien, maar met ruim 4000 extra eerste inseminaties neemt hij nu de tweede plek over van Alta Ceasar, die zelf op de derde plek uitkomt.

De Noord-Amerikaanse genetica is het sterkst vertegenwoordigd in de top tien. Op Twist, Ceasar en Prince na bestaat de hele top tien uit stieren die in Canada of de Verenigde Staten zijn geboren.

In het segment roodbont import, waar traditiegetrouw ook de meestgebruikte importstieren van andere rassen deel van uitmaken, zitten de Duitse roodbontstier Jerudo en de Noors-roodbontvererver Braut stevig in het zadel. Voor het derde jaar op rij delen de twee de eerste twee plekken. Met 3728 eerste inseminaties is Rumgo de meestgebruikte fleckviehstier, terwijl Vigor de meestgebruikte brownswissvererver was. |